

1. רא"ש מסכת ברכות פרק א סימן ז

ז [דף ה ע"ב] תניא אבא בנימין אומר כל ימי הייתי מצטער על ב' דברים. על תפילתי שתהא סמוכה למטתי פירוש שלא יעשה מלאכה בעמדו ממטתו עד שיתפלל ורש"י פי' שגם לתלמודו אין לו להפסיק ותימא הוא מנ"ל הא. ואפשר דמיירי באדם שמתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבהכ"נ דאיכא למיחש דלמא מיטרד בגירסתיה ויעבור זמן תפלה וקריאת שמע.

2. בית הבחירה (מאירי) מסכת ברכות דף ה עמוד ב

המתפלל צריך להזהר שלא יהא שום דבר חוצץ בינו לבין הקיר שלא יפנה לבו לאותן הדברים ואף על פי שאנו נוהגים להיות הספסלים חוצצים בין המתפללים לבין הקיר אומר אני כיון שעומדים שם בהתמדה הכל רגילים שם ואין לבם פונה בהם או שמא לא נאמר אלא בדברים מטלטלים על נקל כגון בגדים שעל המטה ודברים דקים אבל דברים הקבועים או שאין מטלטלים אלא בכבודות אין חשש בדבר:

3. חכמת שלמה מסכת ברכות דף ה עמוד ב

תוספות בד"ה אלא אימא כו' דשרי ללמוד קודם דלקמן כו' נ"ב וקשה לי דלמא רש"י בהגיע זמן קריאת שמע ותפלה איירי וי"ל דלשון כשעמדתי ממטתי משמע אחר שעלה עמוד השחר מיד אף שלא הגיע זמן ק"ש בעונתה וכן משמע מלשון הגה' מיימונית פ"ו דתפלה שפלוגתת רש"י ור"י איירי בעלה עמוד השחר אבל פשיטא דקודם עלות השחר שרי ללמוד לכולי עלמא ואף שאר מלאכות נ"ל (עיין במהרש"א):

4. מהרש"א חידושי הלכות מסכת ברכות דף ה עמוד ב

בד"ה אלא כו' אבל ראייה דשרי ללמוד קודם דלקמן כו' עכ"ל כתב מהרש"ל וק"ל דילמא רש"י בהגיע זמן ק"ש ותפלה איירי כו' עכ"ל ולי נראה דהא ודאי ל"ק דמשמע להו דרש"י איירי אף בלא הגיע דאל"כ לא הוי ליה למיתלי הדבר בסמוך למטתו אלא הוה ליה למיתלי בהגיע זמן ק"ש אבל קשה לי במה שהביאו ראייה מפ"ב דהא תלמודא מספקא ליה התם בעובדא דרב אי איירי בהגיע זמן ק"ש אי לא ועיין בסוגיא דהתם היטב ודו"ק:

5. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף ה עמוד ב

אלא אימא סמוך למטתי כו'. פירש"י בשחרית מיד בקומו התפלל וקרא ק"ש וק"ל למה תלה הדבר בסמוך למטתו דהא אם השכים לעמוד קודם ע"ה לא היה מתפלל וקרא ק"ש סמוך למטתו וע"ק דמימרא זו לא שייכא הכא בפ' זה דע"כ לא איירי אלא בתפלת ק"ש של ערבית גם אינו דומה שהגיה דבריו שלא אמר כלל לפני מטתו ולולא פירושו נראה דנסמכו הדברים שאמר אח"כ ושתהא מטתי נתונה כו' ובפי' תר"י ע"ד הרוצה להחכים ידרים ולהעשיר יצפין כו' ע"ש באורך שיש לאדם להתפלל ולצדד לצפון או לדרום דהיינו שיתן לו הש"י בנים חכמים בתורה ועשירים וז"ש אלא אימא לפני מטתי היינו סמוך לשכיבה בלילה התפלל מקודם על שיתן לו הקדוש ברוך הוא בנים ושתהא מטתו נתונה בין צפון כו' על שני דברים התפללתי שיהיו בני אלה הנולדים לי חכמים ועשירים ושומר דהויין לו בנים זכרים כו' הלשון משמע דהיינו ממילא כשתקבל תפלתו שיהיו

חכמים בתורה ועשירים ממילא יהיו זכרים דבאשה לא שייכא חכמה כדאמרי' דאסור ללמדה תורה ולא שייכא בה עשירות דמזלה אזיל לפי מזל האיש כמ"ש בנדה (ל"א:): נקבה נקייה באה כמפורש שם וברפ"ק דסוטה (דף ב) בחידושינו ע"ש ומייתי לה מהאי קרא ממתים ידך ה' וגו' פירש"י וצפונך לשון צפון וסיפא דקרא ישבעו בנים עכ"ל והוא דחוק שלא הזכיר רק צפון גם בנים משמע נמי נקבות כדאמרי' במס' יבמות (סב:): ונראה לפי דרכנו דהאי מזמור בתפלת לילה דסמוך לשכיבה מדבר כמ"ש תפלה לדוד וגו' בחנת לבי פקדת לילה וגו' ומסיים בו ממתים ידך ה' וגו' שהוא מל' אנשים שיתן לו זרע אנשים שיהיו חלקם בחיים דהיינו בתורה כמ"ש כי הוא חייך גם בעשירות דהיינו וצפונך תמלא בטנם וישבעו בנים וגם יניחו יתרם לעולליהם מתוך עשירות ואמר דוד ברוח הקודש ע"י תפלה זו שבליה קודם שכיבה אני בצדק אחזה פניך ואשבעה בהקיץ משינתי זה ממה שחזיתי תמונתך ברוח הקודש בלילה ושוב ראיתי בערוך בערך תפלה שפירש בזה ג' פירושים ואתפלת ערבית ע"ש וק"ל:

6. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה ט

אסור לאדם לעולם שיפנה או שיישן בין מזרח למערב, ואין צריך לומר שאין קובעין בית הכסא בין מזרח למערב בכל מקום מפני שהיכל במערב, לפיכך לא יפנה למערב ולא למזרח מפני שהוא כנגד המערב, אלא בין צפון לדרום נפנים וישנים, וכל המטיל מים מן הצופים ולפנים לא ישב ופניו כלפי הקדש אלא לצפון או לדרום או יסלק הקדש לצדדין.

7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן ג סעיף ו

וכן אסור לישן בין מזרח למערב, אם אשתו עמו. ונכון להזהר, אפילו כשאין אשתו עמו.

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ק"ש ותפלה של ערבית סימן רמ סעיף יז

מטה שישן בה עם אשתו, צריך שתהא ראשה ומרגלותיה זה לצפון וזה לדרום.

9. עין איה ברכות א פסקה לט

תניא אבא בנימין אומר, על שני דברים הייתי מצטער כל ימי, על תפילתי שתהא סמוכה למטתי. כי בשינה האדם משוקע בחוקריות, מפני שהרצון השכלי סר ממנו, וכח המדמה לבדו פועל בו. ע"כ רוח הטומאה שורה על הגוף עד שצריך להעבירו בנטילת ידים. והיינו כי אף שאפשר לשלמי המעלה שיהיו פועלים בשכלם בשנתם בהשגות רמות למאד, כנודע מקדושי עליון הרבה שזכו לזה, היינו מצד הנשמה, אבל על הגוף אין הנשמה פועלת בשעת השינה. והנה ההבדל בין פעולת התורה לפעולת התפילה על האדם, שהתורה מרוממת את שכל האדם וממילא מזדקק הגוף. אבל התפילה בעיקרה, תעודתה לרומם את הכח המדמה שו;וא כח הגוף, והוא מכוון מאד לרומם רצון הגוף לדברים נשגבים וקדושים, ע"כ ראוי להתאוות שתהי' התפילה סמוך למטתו, כדי לתקן מיד בתפילה את החסר בגוף טבע השינה. ומפני שעיקר התפילה הבא לתקן קדושת הגוף, משו"ה נקראת חיי שעה.